

Kommentarer til evalueringen av ordningen med sentre for fremragende forskning – SFF [i Khrono.no] [[English version](#)]

4. juni 2020

Evalueringskomiteen som ble bedt av Norges forskningsråd om å vurdere ordningen med sentre for fremragende forskning (SFF), har nylig levert sin rapport [[Lenke](#)].

Vi, flere av lederne av eksisterende og tidligere SFFer, er takknemlige for evalueringskomiteens omfattende og grundige arbeid. Vi støtter fullt ut dens analyser og anbefalinger. I det følgende fremhever og kommenterer vi noen av observasjonene og anbefalingene i rapporten.

Vurderingskriterier: fokus på vitenskapelig effekt

Evalueringskomiteen understreker at vitenskapelig dyktighet "er av største betydning for ordningen" og at "utvalgskriteriene må fortsatt opprettholde dette ene fokuset." Komiteen advarer videre Forskningsrådet mot å legge mervekt på "impact" og "implementering." Den anbefaler også at "målet er å fremme banebrytende, nysgjerrighetsdrevet forskning som presser grensene for internasjonal forskning".

Vi deler dette synspunktet fullt ut: enhver «impact» og implementering bør forstås som 'vitenskapelig impact' og 'vitenskapelig implementering' i form av publikasjoner, rekruttering av de beste, å sette forskningsdagsorden, etc. Bredere virkninger på samfunnet er selvfølgelig velkomne, og erfaringene viser at de kommer i kjølvannet av de fleste sentre. Selv om bredere «impact» ikke bør være et evalueringskriterium, kan det derfor godt hende det kan være blant rapporteringskravene, men slike virkninger er ofte umulig å forutsi og love, spesielt gitt at sentrene skal ha en levetid på 10 år.

Å drive sentrene: fremme læring av god praksis blant vertsinstitusjonene

Evalueringskomiteen understreker behovet for at enkelte universiteter og institutter bør styrke sin innsats som vertskap for et SFF. Vi er enige i dette og understreker de spesielle behovene knyttet til fleksibilitet, raske løsninger og støtte for tverrfaglige tilnærminger. Det er nødvendig å effektivisere byråkratiet og rutineene ved flere vertsinstitusjoner. Dette kan også lette samarbeidet mellom ansatte og studenter forøvrig.

Midtveisevaluering: tidspunkt, kriterier og konsekvenser

Evalueringskomiteen anbefaler at midtveisevalueringen blir utsatt med et år, til etter år 6, for å redusere presset for å publisere for tidlig.

Vi støtter dette fullt ut: på flere felt tar selve publiseringsprosessen lang tid. Dette gjelder særlig for publikasjoner av høy kvalitet, som selvsagt er målet for senterforskerne.

Når det gjelder kriteriene som er brukt for å vurdere om SFFene skal fortsette etter midtveisevalueringen, er vi helt enige i at "Regler og mål for midtveisevalueringene bør være tydelige, transparente og brukes til å fase ut sentre som er dysfunksjonelle eller ikke holder mål". Forskningsrådet skal selvfølgelig kunne stoppe underpresterende sentre, vurdert etter de faglige standardene som er relevante for hvert enkelt senter. Vi advarer imidlertid mot forslag om kun å la en viss andel av sentrene fortsette etter midtveisevalueringen. Slike komparative vurderinger på tvers av fagområder er vanskelige, om ikke umulige.

I tillegg kan en slik ordning føre til en "stollek" som vil skade SFFenes evne til å sette i gang langsiktige og banebrytende forskningsprosjekter. Og det vil true mulighetene for samarbeid og erfaringsdeling blant sentre og deres vertsinstitusjoner. I dag er det et godt samarbeid mellom mange pågående sentre: Årlige møter i regi av Forskningsrådet og i nettverk av senterledere har skapt viktige møteplasser for å utvikle idéer og rutiner, så som workshops for karriereutvikling i Oslo-området. Dette kommer ikke bare sentrene til gode, men har også ringvirkninger for institusjonene for øvrig.

Innfasing etter SFFen: vertens forpliktelser

Evalueringskomiteen understreker viktigheten av å integrere sentrenes forskning i vertsinstitusjonenes virksomhet for å opprettholde forskningsaktivitet, fremdrift og nettverk når den midlertidige finansieringen tar slutt.

Vi er enige i dette, og støtter Forskningsrådets krav om at SFF-søknaden skal inneholde planer og vertsforspliktelser for aktiviteter også etter SFF-perioden. Vi anbefaler en tidlig dialog om innfasingen av det enkelte SFF etter NFRs finansiering av senteret. Vi understreker evalueringskomiteens anbefalinger om "myke grenser" mellom sentrene og deres vertsinstitusjoner for å lette samarbeid mellom kolleger og unngå oppfatninger om et 'A-lag' og 'B-lag' blant dem, og for å få en bredere utnyttelse av forskningsnettverkene.

Til slutt: sentrene skal være et strategisk verktøy for institusjonell utvikling. Vi understreker i den sammenheng at Forskningsrådet og vertsinstitusjonene må ta tak i karriereutfordringene til forskere tidlig i karrieren. Unge forskere må ofte se for seg å flytte flere ganger fra én midlertidig stilling til den neste. Dette er verken en god løsning for dem eller en bærekraftig strategi for å tiltrekke de beste hodene til akademiske stillinger. En måte å bidra til de sterke forskningsmiljøenes langsiktige merverdi vil være en institusjonell forpliktelse til noen faste stillinger innen sentrenes mest vellykkede forskningsfelt.

Karin Andreassen, CAGE

Ole Andreassen og Ingrid Melle, NORMENT

Lars A. Akslen, CCBIO

Arne Brataas, QuSpin
Alexander W. Cappelen, Kjell G. Salvanes og Bertil Tungodden, FAIR
Mats Carlsson, Rosseland Centre for Solar Physics
Anne Danielsen og Alexander Refsum Jensenius, RITMO
Terje Espevik, CEMIR
Christel Fricke og Olav Gjelsvik, CSMN
Andreas Føllesdal og Geir Ulfstein, PluriCourts
Carmen Gaina, CEED
Alex Hansen, PoreLab
Trygve Ulf Helgaker, Hylleraas Centre for Quantum Molecular Science
Christopher S. Henshilwood, SapienCE
Siri Håberg og Per Magnus, Centre for Fertility and Health
Bjørn Jamtveit, PGP
Stefan Krauss, HTH
Elizabeth Lanza og Unn Røynealand, MultiLing
Edvard Moser og May-Britt Moser, Centre for the Biology of Memory
Deborah Oughton og Brit Salbu, CERAD
Halvor Sommerfelt, CISMALC
Harald Stenmark, CanCell
Nils Chr. Stenseth, CEES
Joakim Sundnes, CBC
Bernt-Erik Sæther, CBD
Ole Petter Ottersen, Jon Storm-Mathisen og Tone Tønjum, CMBN
Nikolai Østgaard, Birkeland Centre for Space Science
Marit Westergaard, CASTL
Ragnar Winther, CMA